

Bijlage behorende bij brief
nr. 1.429.385 d.d. 28 mei 1979

B I N N E N L A N D S E V E I L I G H E I D S D I E N S T

P A N O R A M A

periode 1 oktober 1978 - 1 april 1979

Algemene en Kabinetsaangelegenheden

Staten-Generaal en Kamercommissie

In de Staten-Generaal kwamen in de verslagperiode geen rechtstreeks voor de Dienst van belang zijnde onderwerpen aan de orde.

Een door een lid van de Tweede Kamer gestelde vraag over de registratie van ondertekenaars van vrije lijsten bij verkiezingen voor ondernemingsraden is d.d. 6 april 1979 door de Minister aan de hand van een door de Dienst voorgebracht concept beantwoord.

De door de Vaste Commissie voor de inlichtingen- en veiligheidsdiensten met de Minister voorziene vergadering heeft door omstandigheden eerst na de verslagperiode plaatsgevonden.

Vanwege de Commissie voor de Verzoekschriften van de Tweede Kamer werd een verzoek aan de Minister om inlichtingen in behandeling genomen betreffende een bij de Commissie binnengekomen klacht. Ingevolge de gedane aanbeveling heeft de Minister gezien de aard van de klacht zijn antwoord gezonden aan de Vaste Commissie voor de inlichtingen- en veiligheidsdiensten.

Wettelijke regeling van de inlichtingen- en veiligheidsdiensten

De interdepartementale commissie belast met de voorbereiding van een wettelijke regeling van de inlichtingen- en veiligheidsdiensten, waarin de Dienst vertegenwoordigd wordt door het Hoofd van het Kabinet, is nagenoeg gereed met een voorontwerp van Wet. De secretaris is thans bezig met het schrijven van een Memorie van Toelichting. Een door de Dienst opgesteld ontwerp "Reglement Registratie Binnenlandse Veiligheidsdienst" is de commissie ter bespreking aangeboden.

Reisbeperkingen ambtenaren

De interdepartementale werkgroep reisbeperkingen ambtenaren, waarin de Dienst vertegenwoordigd wordt door een medewerker van het Kabinet, heeft haar eindrapport vastgesteld en aangeboden aan de Minister van Binnenlandse Zaken.

Benelux

De Bijzondere Commissie voor het Personenverkeer kwam twee keer bijeen; de Subcommissie ad hoc eveneens twee keer. Besproken werden onder meer de volgende onderwerpen:

- de uitbreiding van de werkingssfeer van de Overeenkomst van 11 april 1960 tot het verblijf van langere duur en de vestiging van vreemdelingen;
- de personencontrole aan de buitengrenzen van het Beneluxgebied;
- visumaangelegenheden;
- signaleringssystemen met betrekking tot personen verdacht van terreurdaden en de uitwisseling van gegevens inzake diefstallen van paspoorten, die gebruikt worden voor terroristische doeleinden;
- bij de Raad van Europa in behandeling zijnde vraagstukken verband houdende met het internationaal personenverkeer.

Contacten met de publiciteitsmedia

In gevallen dat daarom werd verzocht verstrekte het Kabinet van de Dienst achtergrondinformatie omtrent aangelegenheden waarbij de Dienst was betrokken.

De relaties met buitenlandse diensten

Op 6, 7 en 8 november 1978 trad het Hoofd van de Dienst als voorzitter op van de halfjaarlijks, ditmaal in Den Haag gehouden vergadering van hoofden van veiligheidsdiensten van 9 Westeuropese landen. De Minister van Binnenlandse Zaken en bij een andere gebeurtenis de Staatssecretaris hadden een ontmoeting met de deelnemers aan de bijeenkomst.

De najaarszitting van het Nato Special Committee, op 14 en 15 november 1978 te Brussel gehouden, werd bijgewoond door het Hoofd van de Dienst en een tweetal hoofdambtenaren.

De Ministersvergadering van TREVI vond op 30 november 1978 in Bonn plaats. Als lid van de Nederlandse delegatie, die onder leiding van de Minister van Justitie stond, was het Hoofd van de Dienst op deze conferentie aanwezig. Op 31 oktober 1978 nam hij deel aan bijeenkomsten van de hauts fonctionnaires in Bonn en op 27 maart 1979 in Parijs.

De periodieke bijeenkomst van Hoofden van de Veiligheidsdiensten van Benelux vond medio februari 1979 in Brussel plaats. Een van de hoofdpunten was het opnieuw bezien van het signaleringssysteem tussen de veiligheidsdiensten.

Van 12 - 19 februari 1979 namen 9 - merendeels jongere - medewerkers van de Dienst deel aan een cursus op het terrein van de contra-spionage, die door de Britse collega's in Londen was georganiseerd.

Voorts waren er de nodige contacten in diverse sectoren van de Dienst met deskundigen van bevriende diensten, terwijl ook enkele nieuw benoemde hoge ambtenaren van deze diensten op kennismakingsbezoek kwamen.

DIRECTIE B
=====

CPN-Internationaal

De CPN is gestaag bezig haar betrekkingen met andere, zowel Oost- als Westeuropese CP-en te verbeteren en te intensiveren. Zij tracht dit vooral te bereiken door uitwisseling van delegaties en afvaardiging van vertegenwoordigers naar congressen van zusterpartijen.

Het streven van de partij naar aansluiting bij het Westeuropese communisme kwam in het bijzonder tot uitdrukking in haar deelname aan het regelmatig consultatief overleg tussen de CP-en van de EG-landen met het oog op de verkiezingen voor het Europese parlement in juni 1979. De bedoeling is zich gezamenlijk in te zetten voor versterking van de communistische vertegenwoordiging in dat parlement en te komen tot gelijke standpunten inzake kwesties als verbetering van arbeidsomstandigheden en sociale voorzieningen, verkorting van de werkweek en de strijd tegen de multinationals en de gevreesde Westduitse overheersing. Het gezamenlijk overleg lijkt vooralsnog nauwelijks enige overeenstemming te hebben opgeleverd, omdat de betrokken CP-en zich sterk door nationale overwegingen laten leiden.

Intussen is de CPN begonnen met de campagne voor de Europese verkiezingen. Organisatie-secretaris werd als lijst-aanvoerder aangewezen. Moskou lijkt nogal waarde te hechten aan de invloed, die de CPN in de communistische fractie in het Europese parlement zou kunnen uitoefenen. De Nederlandse partij is immers weer één van de trouwste volgelingen van de CPSU binne: het Westeuropese communisme geworden.

De CPN richt zich het sterkste op de CPSU, zowel in haar politiek-oriëntatie als in haar activiteiten op het gebied van "vrede en veiligheid", die geheel passen in de Sovjetrussische vredes-politiek. Het door haar beheerste "Samenwerkingsverband Stop de neutronenbom - Stop de Kernwapenwedloop" heeft na het "succesvolle" Internationaal Forum op 18 maart 1978 in Amsterdam nieuwe acties ondernomen. Hierbij konden weer regelmatig contac-ten tussen CPN-prominenten en CPSU-vertegenwoordigers worden geconstateerd. Er werden opnieuw twee internationale manifestatie-ten tegen de neutronenbom georganiseerd t.w. een Symposium en een Culturele Manifestatie op resp. 16 december 1978 en 13 januari 1979 in Amsterdam.

De CPN wil dit soort activiteiten nog verder uitbreiden om Neder-land te helpen "bevrijden" uit de NAVO en zo de desintegratie van dit "agressieve bondgenootschap" te bevorderen. Zij wil dit doen via een politiek van "praktische tussenstappen", die thans in het bijzonder gericht moeten worden tegen de produktie en stationering van de zgn. "grijze zône wapens" (t.w. de tactische kernwapens die bij de SALT- en NBFR-besprekingen buiten beschouwing blijven, zoals de Pershing II, de Cruise-raket en de neutronen-granaat).

Dit klonk ook door tijdens een openbare vergadering van de Tweede Kamercommissies voor buitenlandse zaken en defensie op 5 februari jl., toen van CPN-zijde het idee werd geopperd om de regeringen van alle landen die de slotverklaring van Helsinki hebben onder-schreven te consulteren over de mogelijkheid van een Europese bespreking betreffende de tactische atoomwapens.

De CPN vond dit nodig om de "politieke ontspanning te completeren door militaire ontspanning". Dit is een typische Sovjetslogan, waarmee de Wereld Vredesraad na de conferentie van Helsinki een campagne begonnen is voor een collectief Europees veiligheids-systeem.

CPN-Nationaal

Behalve op het gebied van "vrede en veiligheid" heeft de CPN getracht de "nieuwe coalitie"-politiek vooral gestalte te geven op sociaal-economisch terrein. De in de Landelijke Werklozen Belangen Vereniging (LWBV) samenwerkende plaatselijke verenigingen die evenals de plaatselijke WAO comité's door de partij worden geleid, werden ingeschakeld bij de oprichting van "anti-Bestek"-comité's, die de strijd aankondigden tegen de bezuinigingsplannen van de regering. Reeds bestaande comité's tot behoud van de werkgelegenheid (o.m. in de scheepsbouw) werden gereactiveerd.

Al deze comité's werden samen met enkele "mantelcomité's" van de CPN in de zogeheten zachte sector (m.n. in de gezondheidszorg) gebundeld in een initiatiefcomité "Bestek '81 moet van de baan". Dit resulteerde in een Landelijk Beraad, dat op 27 januari in Utrecht werd gehouden, en in diverse demonstraties, die voor het merendeel samenvielen met de behandeling van respectievelijke begrotingshoofdstukken door de Tweede Kamer.

Het meeste succes in deze anti-Bestek-campagne kreeg het optreden van de initiatiefgroep "Stop het eigen risico", dat vrijwel geheel door de CPN-gezondheidszorg-organisaties (IAK, Landelijk Aktiekomitee gezondheidszorg en LOVEL, Landelijk Overleg van Eerstelijnswerkers) gedragen wordt.

Deze initiatiefgroep organiseerde een grootscheepse handtekeninger actie tegen de plannen van de Staatssecretaris van Volksgezondheid en belegde op 3 en 31 maart een Landelijk Beraad, waaraan niet alleen door CPN-beheerste organisaties (w.o. opnieuw de WAO-comité's) steun werd gegeven, maar ook door andere belangen-organisaties.

In de eigen gelederen kreeg de partij te kampen met een groeiend ongenoegen over het ontbreken van een duidelijke partijmening over zaken als Euro-communisme en de positie van dissidenten in Oost-Europa. Pogingen om de discussie daarover op gang te brengen werden door de partijleiding afgekappt, wat leidde tot een georganiseerd protest van zo'n 300 voornamelijk jonge partijgenoten, die merendeels afkomstig zijn uit de kring van studenten en wetenschappelijke medewerkers van universiteiten.

Dit viel samen met een toenemende kritiek op de dominerende rol van de CPN in de studenten-vakbonden, vooral in de Amsterdamse ASVA en de Groningse GSB, en met de steeds verdergaande onge-disciplineerdheid van CPN-studenten in Nijmegen. Eén en ander lijkt te resulteren in een aanzienlijke verzwakking van de CPN-greep op het LOG (het Landelijk Overleg Grond-raden), de landelijke overkoepeling van studentenvakbonden, dat de laatste jaren voor de partij het belangrijkste reservoir is geweest voor jonge, waardevolle kaderleden. Om deze ook kwantitatief zo belangrijke achterban niet geheel te verliezen, maar ongetwijfeld ook om redenen van nationaal en internationaal aanzien heeft de partijleiding tot nu toe geen strenge maatregelen tegen deze fractievormers genomen.

Toch lijkt enkelen van hen geen lange partijcarrière beschoren, al was het alleen maar omdat door hun toedoen - via publicaties in De Groene Amsterdammer en de Haagse Post - de interne partijproblematiek op straat is gekomen.

Het pro-Chinese communisme

De thans door de CP-China gevoerde meer pragmatische politiek heeft zijn uitwerking op de Nederlandse pro-Chinese beweging uiteraard niet gemist. Deze politiek verdiepte de al bestaande - vaak op persoonlijke tegenstellingen berustende - interne conflicten die de maoïsten traditioneel gescheiden houden. Dit heeft geresulteerd in een verdere terugloop van het ledental. Met de door de CPC zo gepropageerde marxistisch-leninistische eenheid is men geen stap verder gekomen.

Naar buiten toe dragen de drie nog "echt" pro-Chinese groeperingen de KEN-ml (Kommunistische Eenheidsbeweging Nederland-ml), KAO-ml (Kommunistische Arbeidersorganisatie-ml) en GML (Groep Marxisten-Leninisten), met in totaal ongeveer 250 leden, zonder enige kritiek de juistheid van de Chinese politiek uit.

Ter ondersteuning van de Chinese politiek t.a.v. Democratisch Kampuchea (Cambodja) werd het Kampuchea Komitee Nederland opgericht. Door het klakkeloos goedpraten van de onder het regiem van Pol POT bedreven misdaden is de aanhang van dit Komitee vooralsnog niet groot. Bij de oprichting van het Komitee werd een belangrijke rol gespeeld door oud-activisten van een vroegere KEN-ml-mantelorganisatie t.w. het Landelijk Vietnam Komitee, dat hiertoe de pro-Vietnamese en anti-Amerikaanse houding moesten wijzigen in een anti-Vietnamese en anti-Russische.

Hoewel van oorsprong ook een maoïstische organisatie onthoudt de circa 800 kernleden tellende Socialistiese Partij (SP) zich van stellingname inzake de politiek van de Volksrepubliek China. De SP blijft zich profileren als een actiepartij waarvan de activiteiten op het gebied van de zgn. belangenbehartiging onveranderd via de diverse massa- en mantelorganisaties worden ontplooid. In de afgelopen periode lagen deze o.a. op het terrein van de gezondheidszorg (acties tegen het eigen risico) en milieu (tegen LPG-installaties in woongebieden).

Trotskisme

Het 11e Wereld Congres van de Tendens Verenigd Secretariaat - al diverse malen uitgesteld - vindt plaats in oktober/november 1979, t.w. rond de honderdste geboortedag van Trotski. Uit de discussies die aan het gebeuren vooraf gaan, valt op te maken dat de Trotskisten zich in toenemende mate zullen richten op de "arbeidersbeweging" en de belangrijkste exponenten ervan: vakorganisaties en sociaal-democratische/communistische partijen. De eerste stappen zijn gezet om tot de totstandkoming van een Trotskistische jeugd-internationale te komen. Enige nationale secties van de Vierde Internationale (waaronder de Nederlandse) doen vooral om propagandistische redenen mee aan de Europese verkiezingen).

De Internationaal Revolutionair Marxistisch Tendens, ook wel Tendens Pablo geheten, heeft geen belangwekkende activiteiten ontplooid.

Binnen de Internationale Kommunistenbond (Tendens Verenigd Secretariaat) is onenigheid ontstaan. Een aantal leden heeft de organisatie reeds verlaten, anderen zijn overgegaan tot de vorming van een fractie. Het gaat daarbij o.a. om de vraag of aan de Europese verkiezingen kan worden deelgenomen. Een minderheid wenst dit niet. Verdediging van het recht op een minderheidsstandpunt leidt dan weer tot strijd over de principes van de partijdiscipline.

Het 5e Nationaal Congres, 5, 6, 7 mei 1979, zal zich moeten uitspreken over de geschilpunten en de autoriteit van het Centraal Comité.

Anti-Militarisme

Afgezien van enige activiteit rond de troepenuitzending naar Libanon zijn er door de Bond voor Dienstplichtigen in de afgelopen periode geen noemenswaardige activiteiten ontplooid. Binnen de Vereniging Dienstweigerers heeft het al enige tijd lopende radicaliseringsproces geleid tot oprichting (1975) van de zogeheten Werkgroep Onkruid, die "totale dienstweigering" propageert, inclusief weigering zich op de Wet Gewetensbezwaarden te beroepen. Enkele leden hebben dit principe in praktijk gebracht.

De voormalige NVU

Het feit dat de Nederlandse Volksunie op 8 maart 1978 als "verboden vereniging" is aangemerkt heeft tot gevolg gehad dat het ledental gedaald is.

De heren J. Glimmerveen en - resp. voorzitter en vice-voorzitter van de NVU - hebben een tweetal klachten gedeponeerd bij de Europese Commissie voor de Rechten van de Mens. De eerste n.a.v. een vonnis in verband met het verspreiden van pamfletten met een beledigende tekst, in augustus 1976; de tweede n.a.v. hun uitsluiting bij de gemeenteraadsverkiezingen van mei 1978 in Amsterdam en 's-Gravenhage op naamloze lijsten.

Nieuwe Jeugdbeweging van de NVU

Het zieltogende Nederlands Volksnationalistisch Jeugdverbond (NVJ) is omgedoopt in Nationaal Jeugd Front (NJF). Het bestuur zal min of meer autonoom kunnen handelen. De NVU behoudt echter het recht tot corrigerend optreden en inzage in de boeken. Het initiatief tot reactivering van de jeugdbeweging is uitgegaan van een drietal Haagse jongeren, o.w. , thans voorzitter en propagandaleider van het NJF.

Gastarbeiders

Tegenstellingen binnen de Turkse gemeenschap in Nederland

De tegenstellingen tussen extreem-linkse (pro-Russische en pro-Chinese) en traditionele en/of rechtse Turken in ons land duren voort.

Een en ander trad weer eens aan de dag toen in maart van dit jaar een "anti-Grijze Wolven"-demonstratie in Rotterdam werd gehouden. Ditmaal waren het pro-Chinese - in Nederland en in de Bondsrepubliek woonachtige - Turken die hun in de UTID ("Idealistische Turkse Arbeiders Vereniging", waarin o.m. de ultra-rechtse MHP is ondergebracht) georganiseerde landgenoten ervan beschuldigden, "fascistische Grijze Wolven" te zijn.

Te vrezen valt dat de signaleerde tegenstellingen zullen leiden tot gewelddadigheden binnen de Turkse gemeenschap in ons land.

Activisme

Rood Verzetsfront

Rond en in het Rood Verzetsfront is het na de uitwijzing van de RAF-leden Folkerts, en , eind 1978, vrij rustig geweest.

De opheffing van het Medisch Juridisch Comité voor Politieke Gevangenen (MJCPG) en het gelijknamige bulletin, werd gevolgd door het uitgeven van een nieuwe publicatie, het "Informatie bulletin Politieke Gevangenen". In de redactie daarvan neemt de activistenkern Amsterdam van het RVF een grote plaats in. Copy wordt aangedragen door het RVF en voormalige MJCPG-leden. Eind maart 1979 trok het RVF de aandacht door acties contra Zwitserland: Een poging tot bezetting van de Swiss-Air vestiging te Amsterdam en een publiciteitsstunt tijdens de interland voetbalwedstrijd Nederland-Zwitserland in Eindhoven. Een en ander diende om de aandacht te vestigen op het "folteren" van politieke gevangenen in Zwitserland.

Het belangrijkste actiepoint voor het RVF is momenteel de campagne tegen de Europese verkiezingen. In dat kader werden enige vernielingen aangericht zoals het ingooien van ruiten van overheidsgebouwen, voorzien van aanplakbiljetten ter ondersteuning van de verkiezingen en het met rookbommen bestoken van een Europa-voorlichtingsbus. Aangenomen mag worden dat deze anti-EEG-verkiezingen-acties met het naderen van de maand juni (verkiezingsmaand) zullen toenemen.

Internationaal Verdedigings Komitee

Op 3 maart jl. is in Hoensbroek de tweede vergadering gehouden van het Internationaal Verdedigings Komitee (in oprichting). Hieraan namen o.m. vertegenwoordigers van het RVF deel. De eerste vergadering, in november vorig jaar, werd als mislukt beschouwd aangezien , die deze zou organiseren verstek liet gaan.

Daar de meningen t.a.v. de doelstellingen van het toekomstig comité nogal uiteen liepen, werd besloten een voorlopig kantoor van het comité in te richten op het adres van de Belgische advocaat Graindorge in Brussel.

Stichting "Macht en Elite"

Op 17 maart jl. vond het eerste "congres" van de Stichting "Macht en Elite" plaats. De bijeenkomst, die door ongeveer 20 personen werd bijgewoond, kwam door de ruime aandacht die de pers er aan besteedde, extra in de belangstelling te staan. Het belangrijkste evenement op de bijeenkomst was de publicatie van een voorlopige lijst van ± 250 meest (invloed)rijke Nederlanders, die, aldus de Stichting, de top van de Nederlandse financieel-economische wereld vertegenwoordigen.

De leden van het stichtingsbestuur zijn (voorzitter), (secretaris) en (penningmeester). Allen hebben op enig moment activiteiten ontplooid in de - eind 1976 opgeheven - Rode Hulp.

Moordaanslag op Britse Ambassadeur te Den Haag.

Grote ontsteltenis ontstond in Den Haag toen in de morgen van 22 maart 1979 bekend werd, dat de Britse Ambassadeur en een bediende van de Ambassade bij een aanslag levensgevaarlijk waren gewond en kort daarna aan de gevolgen waren overleden.

Onmiddellijk werd het onderzoek ter hand genomen door de Haagse politie, die daarbij werd terzijde gestaan door de landelijke diensten (CRI, LBT en BVD).

In de avond van 22 maart vond te Brussel ook een aanslag plaats. Het slachtoffer was een Belgisch zakenman, de heer . Gelet op de situatie ter plaatse is het aannemelijk, dat men zich daarbij heeft vergist. Aangenomen wordt, dat de buurman van , een hoge Britse functionaris bij de Nato, het doelwit van de actie was.

Zowel in Den Haag als in Brussel zijn talloze meldingen bij de politie binnengekomen. Tot op dit moment staat nog niet vast wie de daders zijn geweest.

Hoewel er veel overeenkomst is tussen de zaak in Den Haag en de gebeurtenis in Brussel is nog niet vastgesteld of er van een gecoördineerde actie gesproken kan worden.

Op goede gronden kan worden aangenomen dat beide aanslagen zijn uitgevoerd door terroristen die in nauwe relatie staan met de PIRA (Provisional Irish Republic Army) of met een splintergroep, de INLA (Irish National Liberation Army).

Geen enkele organisatie heeft tot nu toe de verantwoordelijkheid voor de aanslagen opgeëist.

DIRECTIE C
=====

Sovjet-Unie

Bij de Sovjetambassade bestaat ernstige twijfel aan de propagandistische waarde van het wekelijks uitgegeven "Informatiebulletin". Ultimo 1978 werd een enquête gehouden onder degenen aan wie het bulletin wordt toegezonden. Tot een wijziging van vorm en inhoud van het bulletin heeft dit nog niet geleid.

Inmiddels is de nieuwe Sovjet-ambassadeur, de heer , in Nederland aangekomen.

De plaatsing in Nederland van deze man, die belangrijke posten bekleedde zowel in de partijhiërarchie - partijsecretaris van Leningrad in de zestiger jaren - als in de diplomatie - ambassadeur in Peking van 1970 tot 1977 - is opmerkelijk.

De KGB-medewerkers verbonden aan de ambassade hebben hun belangstelling voor politieke, economische en militaire aangelegenheden weer duidelijk getoond. Zij maken voor het verkrijgen van gegevens op dit terrein overigens ook veel werk van zogenaamde open contacten. Voorts is een hiernieuwde belangstelling voor de Sovjetrussische emigranten in Nederland te bespeuren.

Er blijken ook inlichtingenofficieren Nederland binnen te komen met Sovjetrussische vrachtauto's. Onlangs werd een chauffeur van een Sovjetrussische vrachtautocombinatie als KGB-medewerker geïdentificeerd.

De GRU, de Sovjetrussische militaire inlichtingendienst, heeft in de drie vacatures die ontstonden door de uitwijzing van de drie GRU-officieren in april 1978 nog niet voorzien.

De GRU-vestiging en de Handelsvertegenwoordiging is daardoor ernstig beperkt in haar inlichtingenactiviteiten, die voornamelijk gericht zijn op de technisch-wetenschappelijke sector.

Duitse Democratische Republiek

Nadat in december 1977 het onder een valse identiteit in Nederland "ingesluisde" en voor het Ministerium für Staatssicherheit (MfS) in de DDR als inlichtingenagenten werkzame echtpaar Schadock, alias , gedurende een korte kerstvakantie in West-Duitsland was aangehouden, hebben de justitiële onderzoekorganen in de BRD nog ruim een jaar nodig gehad voordat de zaak ter terechtzitting kon worden behandeld. Op 5 februari 1979 werd het vonnis terzake van werkzaam zijn voor een DDR-inlichtingendienst uitgesproken. werd veroordeeld tot een gevangenisstraf van 2 jaar en 9 maanden, zijn vrouw tot 2 jaar en 6 maanden. De verwachting is, dat het echtpaar, na het uitzitten van hun straf, naar de DDR zal terugkeren.

Als gevolg van het overlopen van de Oostduitse inlichtingenofficier Stiller zijn voornamelijk in de BRD enige personen die in contact stonden met een DDR-inlichtingendienst gearresteerd of plotseling verdwenen. In Nederland vertrok het Duitse echtpaar naar de DDR. De familie was woonachtig in Zeeland, alwaar als ingenieur werkzaam was bij Hoechst in Vlissingen.

Hij reisde op 29 januari 1979 naar de DDR, zogenaamd in verband met ziekte van zijn moeder. Zijn vrouw en de kinderen vertrokken spoedig daarna per auto.

Hun huisraad werd enkele dagen na dit vertrek opgehaald door een Westberlijns transportbedrijf.

Inmiddels is komen vast te staan dat gedurende enkele jaren bedrijfsgegevens aan de Oostduitse inlichtingendienst heeft geleverd. Of hij hierbij hulp van anderen heeft gehad wordt nader onderzocht.

De Westduitse Justitie stelt momenteel een onderzoek in naar de activiteiten van een in West-Berlijn wonende Nederlander die wordt verdacht van inlichtingenwerk ten behoeve van het MfS in Oost-Berlijn.

De betrokkene is genaamd

. In 1964 kwam hij van de Antillen naar Nederland. Hij werkte en studeerde te Amsterdam, en vertrok in 1972 naar Berlijn voor een voortzetting van zijn studie. Eind januari 1979 vertrok hij overhaast met onbekende bestemming uit zijn Westberlijnse woning. Bij huiszoeking werd enig materiaal gevonden dat wijst op activiteiten ten behoeve van het MfS. Als dekmantel daarvoor heeft hij kennelijk gebruik gemaakt van een door hem gesticht klein taleninstituut voor de Spaanse taal. Aangenomen moet worden dat zich thans in de DDR bevindt.

In de verslagperiode werden wederom enkele benaderingen van Nederlanders door - naar alle waarschijnlijkheid - medewerkers van een DDR-inlichtingendienst bekend. Een medewerker van de Koninklijke Marechaussee werd thuis opgebeld door iemand die zei aan een Oostduitse sportacademie te studeren en die verzocht een correspondentie te mogen beginnen. Het is de medewerker van de Marechaussee een raadsel hoe de betrokkene aan zijn telefoonnummer is gekomen. Een studente werd tijdens een bezoek aan Leipzig gevraagd namen te noemen van medestudenten, die sympathie hadden voor de DDR.

Van Oostduitse zijde wordt druk uitgeoefend op de Nederlandse instanties om de numerus fixus betreffende Oostduitse technici en directeuren die in ons land gestationeerd zijn, te vergroten. Oostduitse ambassadefunctionarissen hadden veelvuldig contact met Nederlandse politici. Het gaat hierbij voornamelijk om contacten met CPN-ers en met "progressieve christenen". De laatste categorie kwam in het beeld in het kader van het bezoek aan Nederland van de plaatsvervangend voorzitter van de Oostduitse CDU. Deze moet gezien worden als een pleitbezorger van het DDR-regiem en zijn buitenlandse politiek.

Er komen meer gegevens ter beschikking die er op wijzen dat de Oost Duitsers doende zijn om de DDR-ambassade in Den Haag in te schakelen bij het geheime inlichtingenwerk.

Eén der ambassadefunctionarissen onderhoudt een relatie in de inlichtingensfeer met een jonge Nederlandse academicus. De Handelsafdeling van de DDR-ambassade werd versterkt met een medewerker die als inlichtingenofficier kan worden aangemerkt.

De DDR-consul in Den Haag tracht een zekere greep te houden op de hier te lande wonende Oost Duitsers, veelal Oostduitse vrouwen, gehuwd met Nederlanders.

Overige communistische landen

Er valt een toename te constateren van de activiteiten van de inlichtingendiensten van de zogenaamde satellietlanden die direct geleid worden vanaf hun eigen grondgebied. Er is een zekere terugval in de activiteiten die vanuit de in West-Europa gevestigde vertegenwoordigingen plaatsvinden.

In sterkere mate worden Nederlanders en in Nederland woonachtige Oosteuropese emigranten tijdens bezoeken aan satellietlanden benaderd met het verzoek medewerking te verlenen aan de inlichtingendiensten.

De activiteiten van de in Nederland gestationeerde inlichtingen-officiëren blijven doorgaans beperkt tot het onderhouden van contacten met politici, journalisten en beleidsmedewerkers van de verschillende departementen.

Deze contacten dienen om zoveel mogelijk open informatie te verzamelen. Daarnaast bestaat er veel belangstelling voor de eigen emigratie uit een oogpunt van controle en om uitkijkposten te verkrijgen voor het vinden van personen, die mogelijk geschikt zijn om voor inlichtingenwerk te worden benaderd.

Vooml de Poolse inlichtingendienst opereert sterk vanaf het eigen grondgebied. Door de toename van het reizigersverkeer tussen Polen en West-Europa is het voor de Poolse inlichtingendienst eenvoudiger geworden op eigen grondgebied geschikte kandidaten aan te spreken. Speciale belangstelling blijkt men te hebben voor Nederlanders, die met een Poolse in het huwelijk willen treden.

Ook de Tsjechoslowaakse inlichtingendienst is actiever met operaties vanaf het eigen grondgebied.

Geconstateerd werd dat bestaande contacten geïntensiveerd en contacten die jarenlang op een laag niveau stonden gereactiveerd werden.

De defectie van de Roemeen heeft in diverse Westeuropese landen de terugtrekking van aan de Roemeense vertegenwoordigingen verbonden inlichtingenofficiëren tot gevolg gehad. Ook uit Nederland werden enkele Ambassade-medewerkers die als inlichtingenofficiëren waren onderkend teruggeroepen. Onder hen bevond zich de Roemeense consul die zich bijzonder had ingespannen voor de oprichting van een Roemeense emigrantenvereniging in Nederland.

In oktober 1978 vergaderde te Amsterdam het bestuur van de Nationale Kroatische Raad, een overkoepelende organisatie van anti-Tito gezinde, buiten Joegoslavië woonachtige Kroaten. Tegen deze bijeenkomst werd door de Joegoslavische autoriteiten officieel geprotesteerd bij het Ministerie van Buitenlandse Zaken.

De Cubaanse Minister van Buitenlandse Zaken bracht in januari 1979 een niet officieel bezoek aan Nederland. Enige tijd later brachten de Cubaanse vice-Minister van Buitenlandse Zaken en de Directeur Afrika van dit Departement eveneens een niet-officieel bezoek aan Nederland. Naar alle waarschijnlijkheid bezochten deze Cubaanse autoriteiten enkele te Rotterdam gevestigde Cubaanse en Angolese scheepvaartfirma's, welke mogelijk een belangrijke schakel vormen in de relatie Cuba - Afrika.

Begin november 1978 vroeg de Hongaarse diplomaat politiek asyl aan in Nederland. Van 1965 tot 1969 is hij hier geaccrediteerd geweest. Daarna was hij geplaatst op het secretariaat van het Ministerie van Buitenlandse Zaken te Boedapest.

In 1972 werd uitgezonden naar Zwitserland waar hij belast was met economische- en persaangelegenheden. Hij heeft verklaard gedurende zijn verblijf in Nederland en Zwitserland hand- en spandiensten verricht te hebben voor de Hongaarse militaire inlichtingendienst.

Molukkers

In de afgelopen periode heeft de Molukse leiding geen nieuwe initiatieven weten te ontplooiën die een einde konden maken aan de vanaf medio 1978 heersende impasse op het politieke front. Ook de overgrote meerderheid van de Molukse bevolking in Nederland heeft een tamelijk afwachtende en soms berustende houding aangenomen. De belangstelling voor de bestaande Zuidmolukse organisaties is sterk afgenomen, hetgeen zich onder meer uit in verminderde contributiebijdragen.

Er worden incidenteel pogingen ondernomen om de R.M.S.-problematiek onder de aandacht te brengen van het buitenland. Dit geschiedde onder meer bij organisaties die steun verlenen aan de zogenaamde Vierde Wereldlanden en bij de Verenigde Naties. Tot enig succes heeft dit nog niet geleid.

Bij de Molukse jongeren was van een lichte opleving van activiteiten sprake. Voornamelijk uit onvrede over de passieve opstelling van het Molukse establishment hebben - overigens slechts kleine kernen - radicale jongeren een meer agressief gedrag ten toon gespreid. Dit onttaarde vanaf medio december 1978 vooral in plaatsen in het Noorden, waar Zuidmolukkers wonen tot een toegenomen interne conflictsituatie. Deze duurden in de eerste maanden van 1979 voort. Dat er een gewelddadige confrontatie zal volgen mag bij een verdere escalatie van de spanningen niet uitgesloten worden.

Resumerend kan gesteld worden dat er vooral door de grote mate van inactiviteit bij de Molukse leiding en het ontbreken van enig perspectief sprake is van een afnemend élan bij de Molukse gemeenschap. Politieke radicale jongeren trachten dit tegen te gaan, vooralsnog op niet-gewelddadige wijze. Interne conflicten en tegenstellingen overheersen momenteel "het politieke Molukse strijdtoneel".

Midden Oosten

Palestijns terrorisme

De afgelopen periode werd gekenmerkt door rust aan het Palestijnse front: Buiten het conflictgebied vonden geen gewelddadige acties plaats. Aangenomen wordt, dat deze rust werd veroorzaakt door de omstandigheid, dat de Palestijnen wachtende waren op de uitkomst van het Egyptisch-Israëliëse vredesoverleg. Nu dit verdrag enige tijd terug is getekend kan een opleving van Palestijns terroristisch geweld ook in Europa worden verwacht. Uit recente terreurdaden in Parijs en op het vliegveld Zaventem bij Brussel is dit al gebleken.

Palestijnse activiteiten in Nederland

Zowel in Groningen als in Utrecht zijn Arabieren doende om verenigingen op te richten, die sympathie moeten gaan winnen voor de Palestijnse zaak. Naar het zich laat aanzien willen de initiatiefnemers steun voor hun plannen krijgen van de P.L.O./AL FATAH-vertegenwoordiger in Bonn. Gebleken is, dat de in Nijmegen wonende Nederlander over zeer goede contacten in AL FATAH-kringen in Beirut beschikt. Hij lijkt één van de belangrijkste schakels te zijn in het contact tussen de P.L.O. en de diverse pro-Palestijnse comité's in Noord- en West-Europa.

Iraakse activiteiten

Begin februari 1979 werden drie Iraakse diplomaten te Stockholm tot persona non grata verklaard en werd een vertegenwoordiger van het Iraakse Ministerie van Buitenlandse Zaken uitgewezen. Het vertal had zich schuldig gemaakt aan inlichtingenactiviteiten. Met de hulp van een hoge functionaris van de Zweedse vreemdelingenpolitie wisten zij de hand te leggen op gerubriceerde documenten van het Ministerie van Buitenlandse Zaken en rapporten van de politie over Iraakse burgers in Zweden.

Iraakse activiteiten in Nederland

De Iraakse inlichtingenactiviteiten worden geleid door de directeur van de Nederlandse vestiging van Iraqi Airways . Zij zijn vooral gericht op de Koerdische gemeenschap in ons land. In nauwe samenwerking met hoge functionarissen van de Iraakse Ambassade in Den Haag boekte successen op dit terrein.

De eveneens door geleide Iraakse Ba'ath partij in Nederland ontwikkelt zich gestadig. Opmerkelijk mag de aansluiting genoemd worden, welke de Ba'ath op basis van (financiële) steunverlening met een Marokkaanse gemeenschap in Twente heeft kunnen tot stand brengen.

Begin december 1979 werd als ambassadeur van Irak in Den Haag geaccrediteerd. werd op grond van inlichtingenactiviteiten, met name onder de Koerdische gemeenschap in Canada, op 5 augustus 1977 te Ottawa tot persona non grata verklaard.

HOOFDAFDELING D

Beveiligingsadviezen

Adviezen met betrekking tot de beveiliging werden uitgebracht aan diverse overheidsinstanties. Ook zijn adviezen verstrekt aan vitale bedrijven en bedrijven welke betrokken zijn bij geclassificeerde defensieprojecten.

Inspecties

In het kader van de verantwoordelijkheid voor de beveiliging van NAVO- en WEU-gegevens werden inspecties gehouden bij enkele Ministeries en bij de Nederlandse Ambassade in Londen. Bij een 3-talbedrijven die ingeschakeld zijn bij geclassificeerde defensie-opdrachten is in samenwerking met de betreffende militaire inlichtingendienst een inspectie uitgevoerd waarbij de getroffen beveiligingsvoorzieningen op hun doeltreffendheid werden beoordeeld.

Veiligheidsonderzoeken

Met een aantal Ministeries werden besprekingen gevoerd teneinde opnieuw de diepgang te bepalen van de veiligheidsonderzoeken die worden ingesteld naar sollicitanten of ambtenaren die in aanmerking worden gebracht een vertrouwensfunctie te gaan vervullen.

Vorming

In de verslagperiode werden instructieve bijeenkomsten gehouden voor beveiligingsambtenaren en voor aspirant-ambtenaren van de Buitenlandse Dienst. Bovendien werden wederom bijeenkomsten belegd voor beveiligingsfunctionarissen van de Rijksoverheid en de industrie. T.b.v. beveiligingsfunctionarissen bij de provinciale overheid werd een informatiedag georganiseerd.

HOOFDAFDELING E =====

Afdeling Opleiding en Vorming

Het geïntensiveerde cursusprogramma, waardoor het aantal cursussen vergeleken met vorige jaren is verdubbeld, voldoet goed en zal zonder twijfel een vermindering van de "opleidingsachterstand" bewerkstelligen. Op deze wijze voortgaande kan de afdeling per jaar aan circa 100 kandidaten voor de Basis cursus en 60 à 70 kandidaten voor de D 3- en D 6-cursussen plaats bieden.

In maart 1979 is een bijzondere cursus georganiseerd voor een twintigtal middelbare medewerkers van de Dienst, die nog geen BVD-opleiding hebben gevolgd. De grotere openheid, in deze beperkte kring mogelijk met betrekking tot de organisatie, het werkterrein en de werkwijze van meer gecompartmenteerde en kwetsbare onderdelen van de Dienst, leidde tot beter begrip bij de deelnemers van een aantal aspecten van het werk en tot een betere motivatie.

De mogelijkheid wordt bestudeerd om deze cursus voor bepaalde categorieën van het eigen personeel in het normale opleidingspakket op te nemen.

Een instructeur van de afdeling volgde als toeschouwer de organisatie en het verloop van een praktisch gerichte oefening op straat in Londen, welke door de bevriende Engelse Dienst in maart 1979 werd georganiseerd.

De afdeling verleende de gebruikelijke medewerking aan verschillende opleidingsinstituten van de politie en de krijgsmacht.

Afdeling Onderzoeken

De in het vorige overzicht vermelde zorgelijke personeelssituatie blijft voortduren.

Afdeling Observatie

Door de vermindering - gedurende de afgelopen periode - van de activiteit van Nederlandse terroristische organisaties kon meer aandacht gegeven worden aan de observatie van personeel van Cost-europese vertegenwoordigingen.

Het zeer slechte en langdurige winterweer vormde een ernstige handicap. Mede als gevolg van deze omstandigheid steeg het aantal aanrijdingen tot het trieste record van 31.

Bureau Vertalingen en Uitwerking

In de verslagperiode werd een aanvang gemaakt met de interne opleiding van twee medewerkers voor het diploma Spreekvaardigheid Servisch.

De interne cursus Tsjechisch vindt normaal voortgang.

Het zoeken naar betrouwbare tolken Chinees en Arabisch wordt voortgezet.

AFDELING G
=====

De automatisering van de centrale kartotheek werd in december 1978 voltooid. De raadpleging van dit algemene bestand aan persoonsgegevens vindt nu geheel via de computer plaats, waarbij de betrouwbaarheid aantoonbaar beter is dan bij gebruik van het handsysteem.

Begin januari is gestart met een geautomatiseerde wijze van documenteren van visumaanvragen van Oost-Europeanen, Arabieren en enkele categorieën Oost-Aziaten.

In dit zgn. visumprojekt worden de visumaanvragen binnen drie dagen na binnenkomst efficiënt en gestandaardiseerd in de computer vastgelegd. De gegevens zijn opvraagbaar via allerlei ingangen zoals nationaliteit, verblijfsperiode, referent, reisdoel e.a..

Het resultaat is, dat de gegevens van een visumaanvraag meestal reeds vóór de inreis van de betrokkene vanuit verschillende gezichtspunten toegankelijk zijn.

AFDELING PERSONEEL

Klachten van medewerkers in de afdeling EJ over onaanvaardbare geluidshinder waren aanleiding voor een onderzoek door deskundigen van de Rijks Geneeskundige Dienst. De Dienstleiding heeft het hierover in begin februari uitgebrachte RGD-rapport in studie.

In de vacature welke ontstond door het ontslag per 1 november 1971 van de maatschappelijk werkster werd voorzien door de indienst-treding van mevrouw , die als bedrijfsmaatschappelijk werkster mede aandacht zal gaan schenken aan het welbevinden van de medewerkers in de werksituatie.

Een overzicht van de personeelsmutaties in de verslagperiode is bijgevoegd.

./

Personeelsmutaties

1-10-1978 - 1-4-1979

1. Afvloeiingen

<u>Reden</u>	<u>Mannen</u>				<u>Vrouwen</u>				<u>Totaal</u>			
	<u>lager</u>	<u>middelb.</u>	<u>hoger</u>	<u>totaal</u>	<u>lager</u>	<u>middelb.</u>	<u>hoger</u>	<u>totaal</u>	<u>lager</u>	<u>middelb.</u>	<u>hoger</u>	<u>Totaal</u>
f.l.o.	-	1	6	7	4	-	1	5	4	1	7	12
eigen verzoek	-	2	-	2	5	2	-	7	5	4	-	9
inval. pensioen	-	-	-	-	-	1	-	1	-	1	-	1
overlijden	1	-	1	2	-	-	-	-	1	-	1	2
	<u>1</u>	<u>3</u>	<u>7</u>	<u>11</u>	<u>9</u>	<u>3</u>	<u>1</u>	<u>13</u>	<u>10</u>	<u>6</u>	<u>8</u>	<u>24</u>

2. Indiensttredingen

<u>Mannen</u>				<u>Vrouwen</u>				<u>Totaal</u>			
<u>lager</u>	<u>middelb.</u>	<u>hoger</u>	<u>totaal</u>	<u>lager</u>	<u>middelb.</u>	<u>hoger</u>	<u>totaal</u>	<u>lager</u>	<u>middelb.</u>	<u>hoger</u>	<u>Totaal</u>
<u>7</u>	<u>17</u>	<u>-</u>	<u>24</u>	<u>6</u>	<u>3</u>	<u>-</u>	<u>9</u>	<u>13</u>	<u>20</u>	<u>-</u>	<u>33</u>

Gedeeltelijke dagtaak: 1 man 56 vrouwen.